

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

УТХО - УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

ОНТ – ОРОН НУТГИЙН ТӨСӨВ

АЗДТГ – АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗАР

ТЗУХ – ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ УДИРДЛАГЫН ХЭЛТЭС

ХЭЗХ – ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙН ХЭЛТЭС

НБХ – НИЙГМИЙН БОДЛОГЫН ХЭЛТЭС

ХОХБТХ – ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН ХЭЛТЭС

СТСХ – САНХҮҮ ТӨРИЙН САНГИЙН ХЭЛТЭС

ААН – АЖ АХУЙН НЭГЖ

ЦГ- ЦАГДААГИЙН ГАЗАР

БСУГ- БОЛОВСРОЛ СОЁЛ, УРЛАГИЙН ГАЗАР

НД – НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ХЭЛТЭС

ХХҮҮГ- ХӨДӨЛМӨР ХАЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР

ХХААГ- ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАЗАР

БОАЖГ- БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗАР

ЭМГ- ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ГАЗАР

ОБГ- ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН ГАЗАР

ГХБХБГ- ГАЗРЫН ХАРИЛЦАА, БАРИЛГА ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН ГАЗАР

ГБХЗХГ- ГЭР БҮЛ, ХҮҮХЭД ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨГЖЛИЙН ГАЗАР

МЭГ- МАЛ ЭМНЭЛЭГИЙН ГАЗАР

ШША – ШҮҮХИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АЛБА

УЦУОШТ – УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ

СУБ – СОЁЛ УРЛАГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

ТХДЖТ – ТӨВ ХАЛХЫН ДУУЛАЛТ ЖҮЖГИЙН ТЕАТР

ТТХТ – ТЭНГЭРИЙН ТЭМДЭГ ХҮҮХДИЙН ТЕАТР

МСҮТ – МЭРГЭЖИЛ СУРГАЛТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ТӨВ

БТСГ – БИЕИЙН ТАМИР, СПОРТЫН ГАЗАР

ГХУСАЗЗ–ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЙМГИЙН ЗАХИРГААНЫ ЗӨВЛӨЛ

ОНӨҮГ – ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИЙН ҮЙЛДВЭРИЙН ГАЗАР

БЗӨБЦТС - БАГАНУУР ЗҮҮН ӨМНӨД БҮСИЙН ЦАХИЛГААН ТҮГЭЭХ СҮЛЖЭЭ

ТӨХК – ТӨРИЙН ӨМЧИТ ХУВЬЦААТ КОМПАНИ

ЦТСС – ЦАХИЛГААН ТҮГЭЭХ СҮЛЖЭЭ САЛБАР

ШҮГ – ШУУДАН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР

ОУБ – ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛЛАГА

ЭТИС - ЭРДЭС БАЯЛАГ ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ИЖ БҮРЭН САНААЧЛАГА

ЭМДТ- ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ТАСАГ

ЦШ-ЦЭРГИЙН ШТАБ

ХОЁР.ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ

Зорилго 2. Нийгмийн суурь үйлчилгээг хүртээмжтэй хүргэж хүний хөгжлийн индексийн үзүүлэлтийг 2019 онд 0.689 байгааг 2025 онд 0.709 болгож өсгөнө.

Боловсрол

Зорилго 2.1 Сургалтын чанарын үнэлгээний дундажийг 2019 онд 39.1 хувь байсныг 2025 онд 50 хувьд хүргэнэ.

Зорилт 2.1.1 Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалт 2020 онд 72.5 хувь байсныг 2025 онд 77 хувьд хүргэнэ.

2.1.1.1 Шаардлагатай сумдын цэцэрлэгийн барилгыг барина.

2.1.1.2 1-2 настай хүүхдийг яслийн бүлэгт, 2-3 настай хүүхдийг хүүхэд харах үйлчилгээнд хамруулна.

2.1.1.3 Цэцэрлэгийн бүлгийн багш нарыг хөгжим тоглох ур чадварт сургана.

2.1.1.4 СӨБ-ын урлаг, биеийн тамирын хичээлд шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.

Зорилт 2.1.2 ЕБС-ийн бага, суурь боловсролын хамран сургалтын хувийг 2020 онд 91.6 байсныг 2024 онд 97.5 хүргэнэ

2.1.2.1 Шаардлагатай сумдын сургууль, дотуур байрын барилгыг барина.

2.1.2.2 Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг ерөнхий боловсролд хамран сургалтыг нэмэгдүүлж, бага ангийн багш нарын 70-аас доошгүй хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах арга зүйд суралцуулна.

2.1.2.3 Гадаад хэл болон байгалийн ухааны судлагдахууны багш нарыг гадаад оронд мэргэжил дээшлүүлнэ

2.1.2.4 Улс, аймгийн туршлагатай багш нарыг түшиглэн сургалт, чансаа тогтоох сорилуудыг зохион байгуулж, элсэлтийн ерөнхий шалгалтын дундаж оноог ахиулна

2.1.2.5 Чадварлаг багш цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ

2.1.2.6 Аймгийн Насан туршийн төв, сумдын насан туршийн нэгжүүдээр дамжуулан 9-12-р ангийн суралцагчид болон иргэд, эцэг эхчүүдэд амьдрах ухаан, ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, насан туршдаа суралцахуйн чиглэлээр үе шаттай сургалтуудыг зохион байгуулна.

2.1.2.7 Сургууль бүрт байгалийн ухааны хичээлийн кабинет байгуулна.

2.1.2.8 Сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрыг 100 хувь шаардлага хангасан ариун цэврийн байгууламж, дотор ОО-той болгоно.

2.1.2.9 Цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрын гадаад дотоод орчныг бүрэн камержуулна.

Зорилт 2.1.3 МСҮТ-ийг магадлан итгэмжлэгдсэн Политехник коллеж болгож, төгсөгчдийн ажил эрхлэлт 2020 онд 65 байсныг 2025 онд 71 хувьд хүргэнэ.

2.1.3.1 Байгууллагын магадлан итгэмжлэлд орно.

2.1.3.2 Багшлах бүрэлдэхүүний боловсролын зэргийг ахиулан магистрын сургалтад хамруулна.

2.1.3.3 Техникийн боловсролын сургалтын хөтөлбөрийг барилга болон хөдөө аж ахуйн мэргэжлийн чиглэлээр боловсруулж, дүгнэлт гаргуулна.

2.1.3.4 Хөдөө аж ахуйн мэргэжлийн кабинетыг байгуулна.

Эрүүл мэнд

Зорилго 2.2 Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж хүн амын дундаж наслалт 2019 онд 74,03 байсныг 2025 онд 75,0-д хүргэнэ.

Зорилт 2.2.1 Хүн амын эрүүл мэндийн мэдлэг боловсролыг дээшлүүлж, халдварт бус өвчлөлийн эрт илрүүлэлтийг 2019 онд 57.8 байсныг 2025 он гэхэд 69.8 хувьд хүргэнэ.

2.2.1.1 Иргэдэд эрүүл мэндийн боловсрол олгож, “Эрүүл мэндээ дээдлэгч иргэн”, “Эрүүл мэндийг дэмжигч байгууллага”-ын тоог нэмэгдүүлнэ.

2.2.1.2 Орон нутагт шаардлагатай газарт яаралтай тусламжийн цэг байгуулна.

2.2.1.3 Хүн амыг урьдчилан сэргийлэх үзлэгт, зорилтот бүлгийн иргэдийг зонхилон тохиолдох халдварт, халдварт бус өвчлөлийн эрт илрүүлэг үзлэгт жил бүр хамруулна.

Зорилт 2.2.2 Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, хэрэглэгчийн үнэлгээний эерэг үзүүлэлтийг 2020 онд 91.5 хувь байсныг 2025 онд 2.0 хувиар нэмэгдүүлнэ.

2.2.2.1 Эмнэлэг, эрүүл мэндийн төвүүдийн эрүүл мэндийн даатгалаар үзүүлэх тусламж үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлж, гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийг хэрэгжүүлнэ.

2.2.2.2 Эмнэлэг, эрүүл мэндийн төвүүдэд түргэн тусламжийн автомашины парк шинэчлэлт хийж, яаралтай тусламжийн зөөврийн тоног, төхөөрөмжөөр тоноглоно.

2.2.2.3 Нэгдсэн эмнэлгийг компьютер томографи болон коронавируст халдвар/covid-19/-ын оношилгооны PCR шинжилгээний тоног төхөөрөмжөөр хангана.

2.2.2.4 Хоёрдогч шатлалын нарийн мэргэжлийн оношилгоо, эмчилгээ, зөвлөгөөг анхан шатны эмнэлгүүдэд алсын зайнаас авах цахим харилцааны нөхцөлийг бүрдүүлэн компьютерээр хангана.

2.2.2.5 Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн бүртгэл хяналтын цахим тогтолцоог бүрдүүлж, эмийн чанар, аюулгүй байдлыг хангах, хангамж хүртээмжийг нэмэгдүүлж, эмийн эргэлтийн сангуудын үйл ажиллагааны зохицуулалтын эрх зүйн орчныг шийдвэрлэнэ.

Зорилт 2.2.3 Хүний нөөцийн хангалтыг 2020 онд 96.7 хувь байсныг 2025 он гэхэд 98.1 хувьд хүргэж, нийгмийн хамгааллыг сайжруулна.

2.2.3.1 Эмч, эмнэлгийн ажилчдын орон сууцыг нэмэгдүүлж салбарын хүний нөөцийг тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөл бүрдүүлнэ.

2.2.3.2 Эмч, эмнэлэгийн ажилтнуудыг гадаад, дотоодод сургаж, анхан шатны эрүүл мэндийн төвүүдийн эмч нарыг дотор, хүүхдийн нарийн мэргэшлээр сурган чадавхжуулж, орон нутагт нэн шаардлагатай сувилагч мэргэжилтнийг бэлтгэж хангалтыг нэмэгдүүлнэ.

Гэр бүл

Зорилго 2.3 Гэр бүлд ээлтэй бодлого хэрэгжүүлж, хөгжил, хамгааллыг сайжруулна.

Зорилт 2.3.1 Үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх замаар гэрлэснээс тогтвортой байгаа бүлийн хувийг 2019 онд 98.5 байгааг 2025 онд 98.8 хувьд хүргэж нэмэгдүүлнэ.

2.3.1.1 Гэр бүлийн боловсрол олгох сургалт, зөвлөгөөг зохион байгуулна

2.3.1.2 Түр хамгаалах жишиг байр бий болгоно.

2.3.1.3 Гэр бүлд зөвлөгөө өгөх төвийг стандартын өрөөтэй болгож, хосуудын гэрлэх ёслолын үйл ажиллагааг зохион байгуулна.

2.3.1.4 Хөдөлмөрийн мөлжлөг, ажлын байран дахь ялгаварлан гадуурхалтын аливаа хэлбэрээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээрх заалтыг хөдөлмөрийн дотоод журамд тусгуулан, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллана.

2.3.1.5 Төрийн албан хаагчдын жендерийн талаарх ойлголт, хандлагыг өөрчлөх, манлайллыг бий болгох сургалт зохион байгуулна.

Хүнд ээлтэй амьдрах орчин

Зорилго 2.4 Аймгийн ДНБ 2019 онд 383383.01 сая төгрөг байгааг 2025 онд 545572.9 сая төгрөгт хүргэнэ.

Зорилт 2.4.1 Хүн амын хоол, хүнсний талаарх мэдлэг, боловсролыг дээшлүүлэх, хоол, хүнсээ сонгох, хэрэглэх, хадгалах хандлагыг өөрчлөх, хяналт тавих дадал төлөвшүүлэх, өрхийн хүнсний хэрэгцээгээ хангах, сайжруулах оролцоог нэмэгдүүлэх

2.4.1.1 Нийтийн хоол үйлдвэрлэлийн хоолны шим тэжээл, чанар, түүнд тавих хяналтыг сайжруулах, зэрэглэл өндөртэй үйлчилгээний байгууллагын тоог нэмэгдүүлнэ.

2.4.1.2 Аймгийн төвийн 6.4 км үерийн хамгаалалтын далангийн барилга, байгууламжийн угсралтын ажлыг үргэлжлүүлж, дуусгана.

Хөдөлмөрийн зах зээл

Зорилго 2.5 Ажилгүйдлийн түвшинг 0.3 хувиар бууруулна.

Зорилт 2.5.1 Хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээллийг иргэн, ААНБ-ыг тогтмол авах боломжийг бүрдүүлнэ

2.5.1.1 Хөдөлмөрийн зах зээлийн нэгдсэн санд бүртгэлтэй ажилгүй иргэдийг тохирох ажлын байранд зуучилна.

2.5.1.2 ААНБ-дад хөдөлмөрийн харилцааны сургалт зохион байгуулж, бүртгэлжүүлнэ.

2.5.1.3 Цалин хөлсний үзлэг зохион байгуулна.

Монгол хүний удмын сан

Зорилго 2.6 2020 онд аймгийн нийт өрхийн 38.1 хувь нь угийн бичиг хөтөлснийг 2025 онд 30 хувиар нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 2.6.1 Угийн бичгийн сургалтад 2019 онд 3749 иргэн хамруулсныг 2025 онд 21274-т хүргэнэ.

2.6.1.1 Угийн бичиг хөтлөлтийн ажлын үр дүнг тусгай болзол, журмын дагуу дүгнэнэ.

2.6.1.2 Угийн бичгийн тайлант үзэсгэлэн зохион байгуулна.

Шинэ сэргэж буй халдварын үеийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ

Зорилго 2.7   Коронавирусын халдвар /ковид-19/-ын цар тахлын үед боловсролын үйл ажиллагааг тасралтгүй хүргэж, цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх хариу арга хэмжээний санхүүжилтийг нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 2.7.1   Шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдвараас урьдчилан сэргийлэх, тандалтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж, хариу арга хэмжээний /тоног, төхөөрөмж, эм эмнэлгийн хэрэгсэл нөөц/ бэлэн байдлыг хангана

2.7.1.1   Коронавирусын халдвар /ковид-19/-ын цар тахлаас үүдэлтэй гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой үеийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний бэлэн байдлыг хангалтыг 2019 онд 80.0 хувь байсныг 2024 онд 90.0 хувьд хүргэнэ.

2.7.1.2   Нэгдсэн эмнэлгийг коронавируст халдвар/covid-19/-ын оношилгооны PCR шинжилгээний тоног төхөөрөмжөөр хангана.